

KOMMUNUVAL

AR EGNU
UNUVALIÐ

Summi fáa nógv
-onnur minni

Í stóru kommununum er tað
fulltíðarstarv at vera borgarstjóri
– í smærru kommununum gevur
tað ikki nógvan pening

Árni Gregersen

Óndar tungur siga, at skal ein fáa nakað burtur úr at luttaka í kommunalpolitikki í smáum og meðalstórum kommunum, so skal ein duga at telja uppí trý. Fyri tað fyrsta skal ein gerast bygdaráðsformaður. Tað gevur altíð nakað – í minsta lagi av fundarpengum. Hitt er, at ein skal royna at sleppa sær í SEV-stýrið. Tað gevur eisini pening og triðja nevndin ein skal royna at sleppa sær í, er nevndina fyri IRF. Hvussu nógv tey ymisku fáa burturúr figgjarliga, sum ikki eru

borgarstjórar er ymsikt. Fundarpeningurin telir mest, men verður hugt at teimum, sum sita í fleiri nevndum í Tórshavnar kommunu og kanska eisini sum nevndarformenn, so vísir tað seg, at hesi hava eina mánaðarliga inntøku uppá millum 15.000 og 20.000 krónur. Treytin er vanliga, at tú ert partur av meirlutanum, sum tú eisini hevur nevndarformanssessir, sum geva nakrar túsund krónur mánaðarliga. Í smæstu kommununum er persónligi figgjarligi ágóðin ikki serliga stórus.

Bert trý fólk
í bygdaráðnum

Kommunur við undir 100 íbúgvum,
hava bert tríggjar limir í bygdaráðnum

Árni Gregersen

Tríggjar kommunur eru í Føroy-um, har færri enn 100 fólk búgva. Tað hava verið so fáir íbúgvir í Fugloyar kommunu og í Skúv-oyar kommunu, men nú er talið av íbúgvum í Fámjin eisini farið undir 100. At so fólk búgva í kommun-unum skapar sjálvandi nógvar

ymiskar trupuleikar – fyrst og fremst ger hetta at kommunal inntøkan er lítil og at tað tí er torført at lyfta tungar uppgávur. Ein onnur fylgja av hesum er, at tá ið fólkatalið fer undir 100, so lækkar talið av bygdaráðslimum eisini niður í trý. Soleiðis er hent í Fámjin nú, so neyðugt er ikkia t velja fleiri enn trý fólk til bygdaráðið.

byggja barnagarð ella skúla – ella ítróttarhøll. Hetta er meira enn so komið fyri.

Kommunala vallógin er gjørd soleiðis, at tað skal vera lætt at gera ein lista. Ikki er neyðugt at hava nak-ran felagsskap aftanfyrí seg, tá ið listar skulu gerast.

Tað einasta sum krevst er at finna valevni og so so nógvar stillarar, sum lógin krevur. Hetta er alt eftir, hvussu nógvir íbúgvarar eru í kommununi.

Hvør valevnislisti kann hava upp í fyra valevni fleiri á listanum enn tað eru limir í bý-ella bygdaráð.

Í Tórshavnar kommunu eru 13 limir í býráðnum. Tað ger, at í mesta lagi 17 valevni kunnu vera á hvørjum lista.

Um bert fimm limir eru í einum bygdaráð, so kunnu níggju valevni vera á hvørjum lista.

Tá ið listarnir verða latn-ir valenevndini er avgerandi, at hann lýkur tær treytir, sum standa í kommunalu vallógin.

Tú kanst seta ein og hvønn borgara á listan, sum er valbærur. Neyðugt er ikki at spyrja viðkomandi, tí tað er ein borgarskylda at taka við vali til bý-ella bygdaráð.

Einastu sum kunnu siga nei, eru fólk sum hava sitið í bý- ella bygdaráðnum í meira enn tvær setur – altso í átta ár – ella fólk sum eru seksti ella eldri.

Hóast valevnini ikki skulu spyrjast umt ey vilja stilla upp, so er vanligt at hetta verður gjørt.

Stillararnir skulu aftur-ímóti skriva undir við full-um navni, at tey standa aftanfyrí valevnini og mæla veljarunum til at velja tey uppstillaðu.

Freistir í sambandi við kommunuvalið 2016
Vegleiðandi virlit

Dagur	Hending	Heimild
Brevatkvøður 8. juli 2016	Sjófólk og onnur, sum ikki rokna seg at vera heima valdagin, og veljarar, sum eru staddir uttanlands, kunnu útfylla atkvøðuseðilin í fyrsta lagi 4 mánaðir áðrenn valdagin. Í øðrum førum skal atkvøðuseðilin vera útfyltur í fyrsta lagi 1 viku áðrenn valdagin (t.e. 1. november 2016).	§ 37, stk. 1 í løgtingsvallógin, sbr. § 14 í kom.vallógin
1. september 2016	Vallistin verður gjørdur í seinasta lagi 1. september í tí ári, sum valið fer fram, yvir teir veljarar, ið tá lúka treytirnar fyri valrætti.	§ 4, stk. 1
27. september 2016	Landsstýrismaðurin lýsir í minsta lagi 6 vikur fyri valdagin: 1) nær valdagurin er, 2) hvar valevnislistar skulu latast inn og 3) seinastu freist at lata valevnislistar inn.	§ 3, stk. 2
27. september 2016	So skjótt sum valdagurin er ásettur, verður gjørdur eykalisti yvir teir persónar, sum, aftan á at høvuðsvallistin er gjørdur og til valið fer fram, ætlast at lúka aldurstreytina og hinar treytirnar fyri valrætti valdagin, sbr. § 1 í lógin.	§ 4, stk. 1
4. oktober 2016	Lýst verður um framløgu av vallistunum á vanligan hátt 5 vikur framman undan valinum.	§ 4, stk. 3
11. oktober 2016	Í seinasta lagi 4 vikur framman undan valinum skulu vallistarnir vera framlagdir til alment eftirlit, og teir verða liggjandi frammi í 2 vikur á einum staði, ið liggur høgliga fyri hjá íbúgvarunum. Lýst verður um hetta á vanligan hátt 5 vikur framman undan valinum.	§ 4, stk. 3
18. oktober 2016	Valevnislistarnir mugu vera valnevndarformanninum ella kommununi í hendi í seinasta lagi kl. 18.00, 3 vikur undan valdegnum.	§ 6, stk. 2
25. oktober 2016	Bygda(r)ráðið/byráðið kann gera av, at valkort verða send út til veljararnar. Tey skulu innihalda upplýsingar um navn og bústað veljarans og talnummar hansara á vallistanum, og tey skulu verða útsend í seinasta lagi 2 vikur framman undan valinum.	§ 5
25. oktober 2016	Valrætt og valbæri til bygda(r)ráðsval/byráðsval hevur hvør tann, sum a) hevur fyllt 18 ár og annars lýkur hinar treytirnar fyri valrætti og valbæri til løgtingið, b) er tilmeldaður fólkayvirlitið í avvarðandi kommunu í seinasta lagi 2 vikur áðrenn tann dagin, valið fer fram, og c) sum valdagin framvegis er búsitandi í kommununi. Hóast ásetingina í a), hava ríkisborgarar úr hinum Norðurlondunum valrætt og valbæri til kommunuval, um so er, at teir hava havt fastan bústað í Føroyum seinastu 3 árin undan valinum.	§ 1, stk. 1
27. oktober 2016	Er ein persónur uppstillaður á fleiri listum, skal valnevndin siga honum frá hesum. Hann kann tá skrivliga siga valnevndini frá, um hann bert vil standa á einum lista og hvørjum. Valnevndin skal hava gjørt honum tað kunnugt seinast 12. dagin undan valinum, og skal hann hava svarað valnevndini seinast 11. dagin undan valinum, so stillararnir á hinum listunum, sum viðkomandi stóð á, kunnu fáa høvi til innan 24 tímar at seta annað valevni í hansara stað.	§ 6, stk 7
28. oktober 2016	Seinasta freist hjá teimum, ið eru uppstillaði á fleiri listum at svara valnevndini, so stillararnir á hinum listunum, sum viðkomandi stóð á, kunnu fáa høvi til innan 24 tímar at seta annað valevni í hansara stað.	§ 6, stk 7
1. november 2016	Í seinasta lagi eina viku framman undan valinum almannakunnger valnevndin stað og klokcutið fyri valið. Atkvøðugreiðslan byrjar kl. 10.00 fyrrapart og heldur fram til kl. 20.00, ella so leingi veljarar møta uttan steðg	§ 3, stk. 3
1. november 2016	Kæra um, at onkur av órøttum er komin á listan, ella onkur rættkomin ikki er tikin við, skal í seinasta lagi 1 viku fyri valdagin vera send bygda(r)ráðnum/byráðnum, sum kannar og tekur endaliga avgerð í málinum.	§ 4, stk. 4
1. november 2016	Sjófólk og onnur, sum ikki halda seg verða heima valdagin, og veljarar, sum eru staddir uttanlands, kunnu útfylla atkvøðuseðilin í fyrsta lagi 4 mánaðar áðrenn valdagin. Í øðrum førum skal atkvøðuseðilin vera útfyltur í fyrsta lagi 1 viku áðrenn valdagin.	§ 37, stk. 1 í løgtingsvallógin, sbr. § 14 í kom.vallóg.
7. november 2016	Seinasta freist at atkvøða við brævi. Atkvøðuseðilin skal vera komin fram til valstaðin, áðrenn atkvøðugreiðslan byrjar.	§ 37, stk. 2 í løgtingsvallógin sbr. § 14 í kom.vallóg
8. november 2016, áðrenn atkvøðu-greiðslan byrjar	Atkvøðuseðilin skal vera komin fram til valstaðin, áðrenn atkvøðugreiðslan byrjar.	§ 37, stk. 2 í løgtingsvallógin
8. november 2016	Regluligt val fer fram annan týsdag í november, og valskeiðið gongur frá 1. januar árið eftir. Atkvøðugreiðslan byrjar kl. 10.00 fyrrapart og heldur fram til kl. 20.00, ella so leingi veljarar møta uttan steðg	§ 2, stk. 3 § 3, stk. 3
8. november 2016	So skjótt sum atkvøðugreiðslan er av, (t.e. kl. 20 ella seinni) fer atkvøðuteljingin fram. Hon er almenn.	§ 17, stk. 1
8. ella 9. november 2016	Endalig uppgærd av valinum verður síðan gjørd av valnevndini annaðhvørt sama dag, sum atkvøðuteljingin er farin fram, ella í seinasta lagi dagin eftir.	§ 19, stk. 1
9. november 2016	Í kommunum, sum uppbyttar eru í tvey ella fleiri atkvøðuøki, verður úrslitið av atkvøðuteljingini í hvørjum valstað gjørt kunnugt fyri teim hjástøddu og skjótast gjørligt fráboðað formanni valnevndarinnar. Í hesum kommunum kemur valnevndin saman í seinasta lagi dagin eftir, at atkvøðugreiðslan er farin fram, fyri at gera upp atkvøðuteljingina í øllum atkvøðuøkjum kommununnar. Hesin fundur er almennur.	§ 18, stk. 2
15. november 2016	Um so verður, at bygda(r)ráðið/byráðið ger av, at finteljing skal vera, skal hon fara fram í seinasta lagi vikudagin eftir sjálvan valdagin.	§ 21, stk. 2
17. november 2016	Hann, ið hevur nakað at kæra seg um viðvíkjandi vali, sum fram er farið, má, fyri at klaga hansara kann verða tikin til viðgerðar í seinasta lagi 8 dagar eftir, at valið er gjørt endaliga upp, skrivliga seta fram mótmæli sitt fyri bygda(r)ráðnum/byráðnum.	§ 23, stk. 1
17. november 2016	Um onkur av teim valdu ynskir at sleppa undan at taka við vali, sbr. § 22, stk. 2, og frammanfyri í stk. 1, skal hann innan fyri somu freist, sum galdandi er fyri innsendan av klagum, sbr. § 23, stk. 1, skrivliga venda sær til bygda(r)ráðið/byráðið, sum viðger og tekur avgerð í málinum á sama hátt, sum nevnt í § 23, stk. 2, viðvíkjandi klagum.	§ 24, stk. 2.
27. november 2016	Tey mótmæli, ið framsett eru í samsvari við frammanfyri standandi reglur, verða gjørd av bygda(r)ráðnum/byráðnum á fundi, ið hildin skal verða í seinasta lagi 10 dagar eftir, at frestin er farin. Áðrenn bygda(r)ráðið/byráðið tekur avgerð sína, verður ummæli valnevndarinnar um málið at fáa.	§ 23, stk. 2
14 daga freist	Tær avgerðir, sum byga(r)ráðið/byráðið hevur tikið viðvíkjandi klagum um valið, sbr. § 23, stk. 1, og innkomnum umsóknum um at sleppa undan vali og áheitanum um at sleppa úr bygda(r)ráðnum/byráðnum, kunnu, áðrenn 14 dagar eru lidnir, eftir at avgerðin er tikin, verða skotnar inn fyri landsstýrismannin.	§ 24. stk. 4
31. desember 2016	Tá vanligt val til bygda(r)ráð/byráð er farið fram, fara teir gomlu limirnir í bygda(r)ráðnum/byráðnum frá 31. desember, uttan so at klaga um valið er sett fram, áðrenn tann í § 23, stk. 1, ásetta klagufrest er farin.	§ 26, stk. 1
31. desember 2016	Nývalda bygda(r)ráð/byráð skal skipa seg í seinasta lagi innan árslok í valárinum.	§ 12 í kommun-ustýrislógin